

Григорій Васильович Задоржний

академік АЕН України

д-р екон. наук, проф.

ORCID 0000-0002-4488-4173

e-mail: i.business@karazin.ua,

Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

ГЛОБАЛЬНА ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА ГОСПОДАРСЬКА ЕЛІТА: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ

*Панування утилітаризму і занепад особистості
загрожують підірвати господарський розвиток...*

Народне господарство вимагає духовного здоров'я народу.

С. М. Булгаков

Ми стоїмо перед жахливим вибором:

почати створювати радикально нову культуру

чи загинути під обломками старої.

Ця думка як набат повинна звучати по всій Землі.

В. В. Налімов

У людини немає вибору: вона повинна залишатися людиною.

С. Лец

Глобальна апокаліптична криза-лабіринт, яка загострюється, і значною мірою впливає на стан українського суспільства, та світова пандемія Ковіду свідчить про те, що сучасні глобальна і національні політико-економічні еліти не мають *цілісного світорозуміння*. Тому найгостріші глобальні проблеми практично не розв'язуються, а лише ще більше поглиблюються. Головною причиною вказаного нерозуміння є те, що навіть в *класичних університетах* не формують бачення ролі *ціннісної раціональності*, яка має запліднювати *духовно-моральні цінностями* свідоме розуміння сенсу життя, усі господарські розмисли, проекти і дії-трансформації. Проте зараз всі соціо-економічні зміни-(де)реформи визначаються форматом традиційної *цільової кількісно-розрахункової раціональності*. В цьому звичному форматі, як свідчить законодавство майже усіх країн, *прибуток є кінцевою метою* виробничої діяльності. Це витікає з розуміння *економіки* – грошово-речової, купле-продажної – як *головної сфери* життєдіяльності сучасного кризового суспільства. Економіці *не властиві ціннісні людські інтереси та мотиви*, бо її вони зовсім не цікавлять, більше того – відволікають від її основної мети – отримання прибутку. Духовно-моральні цінності не цікавлять і сучасних людей, які перебувають на межі формування постлюдини, біоробота, а вже згодом – кіборга.

Пануючі технократичні, економічні та політичні еліти не страждають від свого *нецілісного світогляду і мислення*, бо їх свідомість майже повністю «заточена» на швидкоплинний успіх, матеріальний комфорт, нарощення влади заради самої влади. Вони не помічають того найгострішого питання сьогодення «*Бути чи не бути... людству?*», а тому вірять у формування нового світового порядку, де *людина* через повсюдне впровадження НБК-конвергенції та цифровізації неодмінно стане *технократичним рабом* для носіїв новітньої фінансово-інтелектуальної влади. Проте у лю-

дини/людства ще є незначний час, щоб переосмислити основну причину сучасної глобальної апокаліптичної кризи і знайти вихід з кризової, як багатьом здається, ситуації-лабіринту. *Головним суб'єктом антикризових трансформацій*, на мій погляд, повинна стати *господарська еліта*, що розуміє *цілісність світу, реальності й цілісність самої людини*, яка має єдину онтологічну *трипостасну* – *духовно-біо-соціальну природу*, що закріплена у *глибинному людському-людському архетипі «свобода-відповідальність»*. Саме такий формат *нової постнекласичної людиномірної науки* відкриває *нові можливості* для істинного світопізнання і *рятівної людської творчості* та *суспільного управління* задля *виживання людини/людства*.

Бездуховність викривляє світогляд і веде до кризовості.

**Нагальна потреба формування господарської еліти
задля виживання людини/людства**

Традиційне *біо-соціальне діалектичне світорозуміння* уже кілька століть тримається на цій своїй *догмі діалектично-матеріалістичного розвитку*, яка *викривляє світогляд*. Вона неодмінно задає кризовість дійсності, «працює» *проти істинної природи цілісної людини-особистості*. Для подолання цієї догми необхідно *докорінно змінити свою кризову свідомість*. У цьому руслі, по-перше, слід добре усвідомити, що *економіка* є лише *обслуговуючою сферою* суспільного життя, бо вона спрямована на забезпечення *матеріальних потреб* людини. По-друге, економіка має сприйматися як *одна із форм господарства*, а *господарство* – це *цілісна сфера свідомої життєдіяльності цілісної людини*, яка охоплює *матеріальний і духовний світ*. При цьому, по-третє, необхідно розуміти, що в *духовній сфері створюється те, що потім об'єктивується у світі матеріальному*, тобто *духовний світ визначає стан матеріального світу*. Ще у XVII столітті вчений-природознавець і містик Емануель Сведенборг довів, що *«все, що з'являється і ро-*

биться у Світі *Натуральному*, запозичує причину свою із *Світу Духовного*» [26, с. 529]. Результати найновіших наукових експериментальних досліджень, які проводяться на принципах нової *людиномірної науки*, підтверджують це положення, а тому головним завданням нової постнекласичної науки є дослідження і вивчення *свідомості* та *внутрішнього духовного світу людини*. Проте *викривлений світогляд*, у якому немає місця справжній *духовності*, й досі безроздільно панує у суспільстві. Він проявився у глобальній полісистемній кризі дійсності та сфери механіко-матеріалістичної науки, де практично усе ще визначає *умертвляючий все живе метод матеріалістичної діалектики*.

Без кардинальної зміни *свідомості* та *світогляду* виходу не може бути знайдено, як говорять, за визначенням. *Ігнорування* розуміння *людини як духу* спричиняє величезні *управлінські прорахунки і життєруйнівні збитки*, а проекти і стратегії подальшого «розвитку» суспільства, що виходять з традиційної *догми про біосоціальну природу людини*, більшою мірою *шкодять* людині/людству, ніж приносять справжню користь людині та Природі. Широка дискусія зараз розгорнулася в Інтернеті щодо *майбутнього суспільства*, але аналіз поданих матеріалів показує, що їх автори лише *декларативно* визнають *провідну роль духовності*, часто-густо *не розуміючи, що таке справжня духовність*, і не знають, що слід робити, щоб забезпечити *людяність* господарських трансформацій. Більше того, у таких проєктах мова не йде про те, що *людина має істинну єдину триіпостасну – духовно-біо-соціальну природу*, а головним специфічним *людяним архетипом є свобода-відповідальність*. Саме з глибокого розуміння цих нових положень слід розробляти нову *національну відроджувальну антикризову стратегію духовно-ноосфери-стало господарського розвитку* [12].

У цьому плані, на мій погляд, стоїть понад актуальне *життєспорядункове* завдання сформулювати не суто економічну чи суто *політичну еліту*, а саме *ГОСПОДАРСЬКУ еліту*, яка б мала *цілісний світогляд*, добре розуміла *роль ціннісної раціональності* у господарських перетвореннях, коли саме *духовно-моральні цінності* та внутрішні мотиви й устремління до кращого *людяного майбутнього* визначали б кожний *особистий* *свободо-відповідальний творчий вчинок* заради покращення *якості свого життя і життя ближніх*.

Одиницею виміру господарської еліти є *особистість як свободо-відповідальний творчий базовий суб'єкт цілісних антикризових господарських трансформацій* заради покращення життя українців. При цьому слід чітко розрізняти категорії «*гуманізм*» і «*людяність*» [6]. Якщо гуманізм насправді є *світською бездуховною людською релігією*, де *духовність і душевність ігнорується*, то при нинішньому *гуманістичному словоблудді* навряд можна говорити про розбудову *щасливого людяного майбутнього* для українського і світового суспільства. *Людяність* зводиться до специфічного *онтологічного уному-коду*, який має усвідомлюватися і розгортатися у господарстві *кожною особистістю*. При цьому *людяність* повинна стати *головною засадою світогляду як господарської еліти*, так і *кожного пересічного українця*. При цьому слід наголосити, що *людяність* – це те, що *відокремлює рід людський від усіх інших живих видів і родів*. Тому традиційна догма, що *людина походить від мавпи*, зараз у світлі нової науки – *уноміки* [10] *розбита вкрай*, а теоретичною засадою *знешкодження цієї збоченої* щодо розуміння цілісної реальності та осо-

бистості догми є *аксіома про єдину триіпостасну – духовно-біо-соціальну природу людини*. Нерозуміння того, що *людина* є насамперед *духом*, обертається *примитивністю збоченого світогляду* сучасної неоліберальної еліти.

Швейцарський інститут Санкт-Галлена (дослідження опубліковано на його сайті) оцінив *якість української еліти як «середню»*, поставив *Україну на 76 місце* серед 151 краї у рейтингу Elite Quality Report 2021. *Якість еліт країни оцінюється за 107 критеріями*. Перші 10 країн рейтингу входять в категорію найбільш якісних еліт (Топ-3 країн: Сінгапур, Швейцарія й Великобританія). Наступні 50 країн – якісні еліти. Далі знаходяться країни з елітами «середньої якості». Цю категорію очолює Україна. Сусідами України у рейтингу є Домініканська Республіка (74-е місце), Уганда (75-е), Албанія (77-е), Гвінея-Бісау (78-е). За думкою авторів дослідження, *українська еліта зіткнулася з рядом серйозних проблем в останні роки*, ключовими з яких є *неефективна державна політика та традиційні підходи до управління в економіці*.

Ці дві характеристики саме й свідчать про те, що *без цілісного господарського світогляду і визнання визначальної ролі духовної іпостасі людини-особистості* годі й мріяти про краще *людяне майбутнє*, про нові ефективні *управлінські людяні підходи*, про зростання добробуту українського народу.

Наша *кафедра міжнародної економіки та світового господарства* Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна ставить за *мету* формування саме *національної господарської еліти*. Якщо *бакалавріат* спрямований на вивчення загально-теоретичних і прикладних економічних навчальних курсів і формує вміння ефективно використовувати *професійні алгоритми* у практичній діяльності, то підготовка *магістрів* якісно відрізняється широким, світоглядним господарським баченням, формуванням особистості з *творчим* *свободо-відповідальним* мисленням, прищепленням *стратегічного підходу* до вирішення життєствердних проблем у форматі *людяності*. По суті, закладається *новий фундаментальний методологічно-методичний підхід: людина – не для економіки, а цілісне господарство – для людини*.

На кафедрі створена *Наукова професорсько-студентська лабораторія досліджень сучасного господарства* з метою широкого залучення студентів освітньої програми «Міжнародна економіка» до наукових досліджень, підвищення наукової якості курсових та випускних (дипломних) робіт, розширення можливостей для їх наукових публікацій, активної участі в науково-практичних конференціях різного рівня.

Першим проєктом, який *вже реалізовано*, стала підготовка *студентами 4 курсу* науково-доповідної записки «*Особливості та перспективи Індустрії 4.0 в економіці України*» [8], яка подана до органів державного управління і наукових установ. Вона отримала *позитивну оцінку* з Інституту економіки промисловості Національної академії наук України та з Академії економічних наук України. Деякі практичні результати, що були обгрунтовані студентами, *рекомендовані до впровадження*.

На початку червня кафедрою опублікований збірник *препринтів* наукових виступів *студентів-магістрантів* навчальної програми «Міжнародна економіка» щодо бачення магістрантами методологічних засад *стратегії відродження національного господарства*. Збірник містить матеріали, які було представлено і обго-

ворено на засіданні «круглого столу» 26 травня 2021 р. Як видно з опублікованих препринтів, магістранти провели значну підготовчу роботу з осмислення *методологічних засад розробки нової людиномірної національної стратегії відродження України* в руслі *практичного закріплення здобутих особистісних знань*, що стали результатом вивчення в основному двох людиномірних університетських навчальних дисциплін «Постнекласична економічна наука» і «Філософія світового господарства».

Зміст, підходи, що представлені у препринтах вишукані, свідчать не лише про високу якість підготовки наших магістрантів, але й про те, що вони сформувалися як *справжні патріоти* нашої країни. Це надихає на нові творчі дослідження проблем покращення добробуту українського народу і закладає засади впевненості щодо проведення нових людиномірних, людських господарських трансформацій (не просто людських = гуманістичних, а саме *людських!*). Для цього необхідно, щоб мислення, світогляд та практичні господарські дії формувалися у процесі переходу до формату *нової парадигми людиномірності*, яка виражає суть *четвертої наукової революції* та процес формування постнекласичного людиноцентричного знання. Мова йде про формування *сьомого «технологічного» укладу*, коли усі техніко-технологічні перетворення мають *не витіснити людину Техносом* – штучним світом на засадах *технократичності*, а створювати умови для подальшого пізнання *внутрішнього духовного світу особистості*, а *духовність-моральність* має задавати *межі та коридор використання* техніки й технологій *на користь людини* [7]. Ситуацію реалізації імперативу *виживання людства* можна характеризувати словами польського письменника С. Леца: *у людини немає вибору: вона має залишатися людиною!*

Саме для цього й має формуватися і діяти *господарська еліта*. Тому в Україні досить *гостро* стоїть завдання *готувати національну господарську еліту*, яка б переслідувала мету не служіння олігархам чи транснаціональним корпораціям, а *дбала б про країну і зростання добробуту українців*, могла б організувати і управляти рішучим виходом країни з принизливого статусу *об'єкта* зовнішнього управління. Національно налаштована господарська еліта зможе перетворити нашу країну в продуктивно діючого господарського *суб'єкта* у нинішньому глобально-кризовому світі. *Харківська Каразінська методологічна школа досліджень сучасного господарства* має для цього досить глибоко розроблені *духовно-наукові напрацювання*.

На *Всеукраїнському форумі «Україна 30. Освіта і наука»* (31 травня – 2 червня) Президент України Володимир Зеленський підписав *Указ № 217/2021 «Питання проекту «Президентський університет»*. За словами Міністра освіти і науки України С. Шкарлета, документ дає старт створенню Президентського університету, який має стати сучасним інноваційним освітнім та науковим центром, що, зокрема, забезпечить підготовку *лідерів для стратегічних галузей* розвитку держави, готових до викликів сучасного мінливого світу. Випускники університету володітимуть якісними *прикладними знаннями, лідерськими навичками*, вмітимуть творчо інтерпретувати та створювати нові технології, *нові стартапи*, генерувати ідеї та повертати їх у суспільство. С. Шкарлет заключив, що «це експеримент. Це новий світовий досвід. Ми хочемо свій Гарвард, Оксфорд, Кембридж – для цього потрібно зробити базову, інституційну, територіальну, філософську та законодавчу основу розвитку такого уні-

верситету в Україні. *Основне завдання вищої освіти* – це те, що саме з вищої освіти виходить *індивідуум*, здатний продукувати нові знання та повертати їх у суспільство».

Ця теза якось різонула слух, бо у *Законі про вищу освіту*, говориться про підготовку *особистості*. Проте, якщо заглянути в глобальний проєкт подальшого розвитку *глобальної освіти*, то все становиться на свої місце. Проголошена *мета глобальної освіти* – *позбавлення людини своєї особистості, своєї духовної сутності*, щоб таку «нову людину» поставити *під тотальний контроль*, коли її *свідомість спеціально вмонтовується в єдину інформаційну мережу для управління кожним*.

Проєкт глобальної освіти потрібний фінансовому капіталу для забезпечення свого світового панування. «Він намагається підкорити не лише країни, а кожну людину, *знищивши її особистість* і перетворивши її в *індивіда*. Цей індивід буде представлений кількома *строчками в комп'ютерній базі даних, і вся особистість зведеться до певної кількості рахунків*. Людина буде *знеособлена*, тому що так вона сприймається фінансовим капіталом. Проте, будучи *знеособленою*, вона буде й *підконтрольною*. *Кожний її крок* як споживача буде *контролюватися*. Цьому сприяють комп'ютерні технології, Інтернет, який як павутина накриває Землю, проникаючи в будинки, офіси, банки, магазини» [27] (виділено мною – Г. З.).

Звичайно, ініціатива відкриття президентського університету дуже слушна. Президент, за словами міністра, в основу розвитку всього поклав *наймогутнішу зброю, яка здатна змінити світ, – освіту*. Проте глибокого осмислення *змістовно-філософського сенсу* такого університету поки що *не відбулося*. Поки що не всі розуміють, що сама класична назва «*університет*» відтворює *ідею, ідеал цілекупного, всезагального, єдиного знання про ціле, про все, про univrsium*. Таке знання виражає *невтолену духовну спрагу, могутню потребу* будь-якої *свідомої людини*. Університет повинен мати *фундаментальну місію – формувати цілісний світогляд, розуміння світової єдності*, де постійно взаємодіють *духовний і матеріальний світи*, де людина не є *догматично трактованою біосоціальною істотою*, а має *єдину триіпостасну – духовно-біо-соціальну природу*. Не *індивідуум*, а саме *творча свободо-відповідальна особистість* є *базовим суб'єктом господарських цілісних трансформацій*.

Електронна школа як протилюдний проєкт глобалізації

Проте організація нового університету майже нічого не змінить у системі якісної освіти, бо школа уже зараз не сприяє підготовці молоді, яка б мала *цілісний світогляд* і була б зорієнтована на формування і реалізацію *духовно-моральнісних цінностей* у процесі *цілісної життєдіяльності*.

Про-двинуті проєкти «Московська електронна школа», «Російська електронна школа», «Сучасний цифровий освітній простір» спрямовані на повсюдне розповсюдження *дистанційної освіти* в Росії з тим, щоб у людей *не було системного розуміння* того, що *насправді відбувається*. При цьому впроваджуються *неперевірені електронно-цифрові технології, шкідливі для фізичного і психічного здоров'я дітей*. Головне зводиться до того, що «цифрова школа» – це не стільки освітній, скільки *соціально-політичний проєкт*, який являє собою механізм творення *нового кастового суспільства*, заснованого на *соціал-дарвіністському, евгенічному принципі відбору чи селекції*. Цифрові технології –

лише частина цього проєкту, в реальності ж мова йде про *трансформацію самого процесу і змісту навчання*, який має за мету *натаскування дітей на вузькоспеціалізовані навички і ранній розподіл їх на відповідні кар'єрні групи, вийти з яких вони уже не зможуть*. Коли нам говорять про навчання протягом всього життя, мова йде лише про *примітивний набір навичок*, які можуть змінюватися в залежності від потреб роботодавця» [21] (виділено мною – Г. З.).

В дійсності електронна школа, за словами О. М. Четверікової, – це удар «*під дих*» традиційній системі освіти. В Росії до 2025 р. планується створити *цифровий всезагальний простір* як частину *глобального освітнього проєкту*, створення *цифрового суспільства*. «Для цього необхідно змінити свідомість людей, перевести їх на нові стандарти, на новий тип сприйняття дійсності. Саме головне, що *цифровізація* дає змогу здійснювати *тотальний контроль за людиною*, за її персональними даними. Створення *цифрової копії людини* зробить її такою, що повністю підлягає управлінню» [5]. Тотальна цифровізація, яку сьогодні просувають *алхіміки цифри* – люди з дійсно зміненою свідомістю, – спрямована на те, щоб *відучити людей від особистісного спілкування, взагалі від всього того, що властиве людині*, зробити це нормою [19].

Ще десятиріччя тому видатний вчений Росії С. Капіца у своїй статті «Россию превращают в страну дураков» писав: «Дані ВЦІОМ говорять про те, що ми, нарешті, прийшли до того, до чого йшли всі ці 15 років, – виховали країну ідіотів. Якщо Росія й далі буде рухатися цим же курсом, то ще років через десять не залишиться й тих, хто сьогодні хоча б зрідка бере в руки книжку. І ми отримаємо країну, якою буде легко правити, у якій буде легко висмоктувати природні багатства. Проте майбутнього у цієї країни немає!» [14]. Таке перетворення зараз *йде в повну міру*, перш за все рахунок через проєкт розгортання *електронної школи* та всеохоплюючий процес *цифровізації*.

Все це служить створенню нового *кастового суспільства*, яке повинно мати *два прошарки* населення: *касту пануючих і касту сучасних рабів*. Тип електронного навчання, що повсюдно формується, призначений для тих, *хто має задовольняти бажання роботодавців*. Зовсім *по-іншому* формується система освіти, яка має готувати *еліту*. У цьому плані слід наголосити, що *в Англії*, за словами глави Міністерства освіти Джастини Грінінг, *проєкт переведу англійських середніх шкіл на систему освіти Радянського Союзу завершено* [25]. В Англії *радянський досвід* викладання в середніх школах почали переймати ще у 80-х роках минулого століття, що дозволило англійцям побачити і оцінити *безсумнівні переваги системи освіти в СРСР* у порівнянні з тією, яка була прийнята у західноєвропейських країнах. В радянських школах дитина отримувала базову освіту настільки хорошу, що, можна сказати, *усіх виховували як еліту*, усі діти отримували *елітарну освіту*.

У результаті переходу на радянську систему освіти *рівень знань*, що отримують британські школярі, опинився *багато вищим*, у порівнянні з показниками, які демонструють випускники найбільш престижних і дорогих елітних шкіл континентальної Європи. В міністерстві освіти Англії не планують зупинитися на цьому етапі, націлені переходити к подібним змінам нинішньої *у вищій школі*, а також уже опрацьовується проєкт по зміні системи *присвоєння наукових ступенів* через введення ступеню кандидати наук, бо *введення*

двох ступенів – «кандидат» і «доктор» є більш раціональним у порівнянні з одним ступенем PhD.

У кастовому суспільстві «форма освіти як «викладач – учень» зберігається лише *для дуже вузького кола осіб*, а всю решту освіти переводиться *в онлайн навчання... не буде людей, добре освічених*, – на цьому ставиться великий хрест, заборона, готують *людей «однієї кнопки»... які будуть вміти виконувати окремі операції*. Оскільки кон'юнктура змінюється, потреби змінюються, значить, *людину можуть перебудувати*. Тому й називається – освіта протягом всього життя. Тобто під потреби ринку праці, під потреби замовника крупного бізнесу людина за кілька місяців зможе проходити «перезбірку», може змінювати свої компетенції» [22] (виділено мною – Г. З.). Тому й мова вже йде не про цілісну особистість, а саме про *індивіда*, який існує *сам по собі*.

Зараз змінюється уся система шкільної освіти. Вона переходить фактично до формування вузьких компетенцій. Глобалісти зацікавлені в тому, щоб почати ранню профорієнтацію, тобто з раннього дитинства люди будуть «запускатися» по певним професійним коридорам, будуть отримувати досить вузький набір компетенцій, який ніяким чином не дозволить потім отримати повноцінну освіту навіть самостійно [22].

Більше того, стоїть завдання, щоб навіть в школі не виникало бажання отримати будь-які хороші, фундаментальні знання, перестройка починається з *дитячих садів*, де вже мова не про дошкільне виховання, а *дошкільна освіта* як сходинка неперервної освіти. Уже розробляється положення про те, щоб *діти самостійно* змогли визначити *зміст своєї освіти*; а дошкільна освіта – від трьох місяців до семи років.

Зараз уже почали говорити про «*утробну*», *пренатальну освіту*, коли відбувається *вплив на дитину ще в утробі матері*, щоб точно забезпечити необхідний набір даних. Цей є уже *трансгуманізм*, коли на основі генів будуть створювати *потрібних людей*. Олдос Хакслі в книзі «О дивный новый мир» писав, що буде кілька каст – прислуга, робітники й каста управлінців.

Глобальна освіта майбутнього – головний тренд позбавлення особистості людини через повне ігнорування духовності та моральності

Проте у форматі проєкту «*Глобальна освіта майбутнього*» пріоритетність надається *не особистості*, а саме *індивіду* як окремій біологічній істоті, яка повинна мати *швидкоплинні компетентності* й стати новітнім *рабом електронно-цифрових технологій*, підключеним через чіп до *Нейронету*. Впроваджуваний проєкт покликаний провести *тотальну перебудову людини*, освячену сучасною *трансгуманістичною теорією*, яка є не якимось маргінальним рухом, а є *новітнім стратегічним глобальним напрямком обезлюднення* все-ще-людини. «Мета – перебудова самої людини, тобто, простіше кажучи, це *позбавлення особистості людини, духовної сутності*. Людину можна *тотально поставити під контроль*, коли підпорядковується не тільки її свідомість, а й її *воля*. Потрібно підпорядкувати людину на цьому рівні – на рівні волі, перетворити її в *пост-людину*, істоту, набиту різними чіпами, людину-кіборга, свідомість якого вбудовується в єдину інформаційну мережу, приєднується до цієї мережі, через неї управляється. Але для того, щоб це відбулося, необхідно *різко знизити рівень духовного розвитку* людини, перетворити її в найпримітивнішого споживача,

у якого є простий набір вимог – все» [20] (виділено мною – Г. З.).

Початок цьому процесу поклала *болонізація вищої освіти*. Головним її результатом, як й планувалося, стало перетворення освіти у *висококорентабельну сферу бізнесу*, що достала назву «економіки знань». Знання (компетенції) – відтепер стали високовартісним товаром, який виготовляється по замову крупного бізнесу, й все, що не вписується у вимоги замовника, підлягає усуненню. Держава має відсторонитися від регулювання освітньої діяльності, а *університети мають стати комерційними підприємствами, заклопотаними виключно збереженням конкурентоздатності і залученням приватного капіталу* [18]. Підсумком «болонізації» стали значне зниження рівня масової освіти; фрагментація знань (в силу орієнтації на вузьких спеціалістів), що робить неможливим формування критичного й аналітичного мислення; пасивність студентів (із-за відсутності широкої інформації про сам процес та із-за того, що всі рішення уже прийняті наверху, а участь студентів не тільки не заохочується, але й грубо подавляється); загальна плутаниця і зниження якості освіти [24].

Проект глобальної освіти готує плацдарм для *цифровізації людини*, коли під звичними закликами «бачити особистість» криється спрямованість практичного *знеособлення людини*, стирання її *людських якостей*, перетворення її в *механічного робота-виконавця заданих зовні команд і розпоряджень*. Благо (чи?), що технічні можливості в цьому плані вже майже безмежні. «Система освіти майже захоплена техноідами. Нею (і не тільки) керують мутанти. Знищи(а)ть людський характер освіти, її як таку – ось їх страшна і в своїй тупій необхідності трагічна роль. Коли ця принципова і брудна робота в перетворенні освіти в програмування буде виконана, вона повністю автоматизується» [17, с. 184].

Нині новий вельми модний, зі схваленням сприймається нерозуміючою людиною, нав'язуваний *концепт цифровізації*, оцифровки всього і вся – це сценарій не просто використання окремих маніпулятивних форм *розлюднення людини*, а цілковите залучення-гонка все-ще-людини в *цифрову лихоманку*. Головна мета – змінити (а вірніше – *знищити!*) саму *людяну природу людини*, бо тут уже панує спрямованість не так на природу, не на соціум, не на техніку, не на знання, не на віру, а на ... саму людину як людину (Ю. М. Осіпов). Люди як *під-дані штучної цифросфери*, що стрімко розширюється, вже поступово стають об'єктами *цифроінтелекту*, який зовсім «не збирається перевершувати людський інтелект, він просто його спочатку значимо доповнить, а потім місцями і повністю замінить – як більш точний, правильний, швидкий і ... надійний – це по-перше, а по-друге, так перемішається з природним, що цього останнього – як чисто людського – просто і не залишиться» [23, с. 13]. Тим самим цифровізація людини стає «глобальною операцією по *вичищенню гуманітарної сфери освіти і думки* від всякого закоренілого, замшілого і загниваючого гуманітарства – якраз з активною допомогою обездушевленої *рейтингової цифри*» [23, с. 15] (виділено мною – Г. З.).

Глобальна криза-*лабіринт*, яка поглиблюється, свідчить, що традиційна система наукової освіти формує сьогодні сучасну людину зі своїм *кліповою свідомістю, SMS-спілкуванням*, яка не здатна охопити, осягнути і зрозуміти цілісний світ і себе як цілісність. Необхідно *мінати смисловий код* нинішньої людської

життєдіяльності: переходити з панівної культури *егоїзму-економізму*, яка поглинає повністю *одновимірну* людину, робить її *засобом* нарощування капіталу і прибутку, до *особистісної культури рятівної життєдіяльності*, що дозволяє увійти в формат *мікркосму/макркосму*, в формат *цілісності*, де саме *дух, духовність* забезпечують зв'язність світу, спрямовує діяльність на досягнення *гармонії життя*.

Сьогодні ті, що розуміють і мудрують *про майбутнє* людини/людства, почали усвідомлювати, що неоліберальна глобалізація створює більше проблем, ніж вирішує для милостивої життєдіяльності людини. Особливо це описується Дж. Соросом в останніх монографіях. Глобалізація різко скорочує соціогуманітарне, соціокультурне різноманіття на планеті, намагаючись нав'язати *однобокий погляд* на життя і встановити *єдину бездуховну культуру* замість функціонування *різноманіття цінностей і смислів* – істинних джерел господарського розвитку. Панівне сьогодні технократичне, *техносне світобачення*, не тільки не розуміє серйозної недостатності ньютонівської-картезіанського світогляду, але явно *перешкоджає* усвідомленню того, що ми «підійшли до більш широкої альтернативи бачення космосу, що *об'єднує сучасну науку* з перспективами, подібними з тими, які характерні для *містичних традицій, східних духовних філософських вчень* і навіть для тубільних культур. Їх *новий світогляд* передбачає *одушевлений всесвіт*, пронизаний *абсолютною свідомістю і вищим космічним розумом*» [4, с. 50-51] (виділено мною – Г. З.). Пануюча в світі система освіти робить все можливе і неможливе для того, щоб вона залишалася *предметоцентричною, виключала б людський вимір* дійсності як в науці, так і в освіті.

Господарська еліта як фундаментальний суб'єкт відродження національної системи господарювання

Для глибинного цілісного розуміння майбутнього людства слід вказати реперні точки цілеспрямованих дій щодо *розуміння тих сценаріїв «розвитку» людства*, які нині розробляються глобальною елітою. При цьому проблема (*бездуховності*) стає тим кільцем ланцюга, потягнувши за який можна або *погубити людство*, перетворивши людину в *кіборга*, або повернути курс на *людяно-людське процвітання*. По суті мова йде про *контроль над духовною сферою* (інформпотоки, вірування, цінності й т. п.), особливо на нижньому і середньому рівнях суспільної піраміди, бо зараз всі зусилля суб'єктів пануючої глобальної *фінансово-інтелектуальної влади* спрямовуються на те, що лише верхи повинні володіти ексклюзивною структурою раціонального знання. За допомогою такої структури знання, з одного боку, аналізуються регулярності та закони історії, соціальної поведінки (особливо мас, «натовпу»), з іншого – в хибне й другорядне русло спрямовуються дослідження так званої незалежної, чи об'єктивної, науки (результат – це формування кабінетної професорсько-профанної науки для нижніх і середніх прошарків населення як ширми вивчення реальних процесів, реальної картини світу) [1].

Особливо це стосується нинішньої неоліберальної економічної науки і освіти. В. Катасонов писав, що «одна з головних ідеологічних (релігійних) дисциплін – курс «економікс», проти якого збунтувалися студенти Гарварду. Системі потрібні біороботи, а не творчі й думаючі особистості. Я постійно говорю: найбільш цінним ресурсом так званої «ринкової економіки» (кодова назва капіталізму) є дурні (в «еконо-

мікс» вони носять кодову назву homo economicus). Оскільки число дурнів (розумово відсталих) від загальної кількості народжуваних становлять доли відсотку, то світова фінансова олігархія в XX столітті поставила їх виробництво на масову, конвеєрну основу. Основні підприємства по виробництву цього товару – університети, особливо економічні факультети й різного роду економічні школи при університетах» [15].

У глобальному кризовому світі *духовна сфера* розглядається у більшості випадків як *непродуктивна сфера*, де містяться *цінності, культура, мораль, ідентичність*. Перетворення всього цього у *відчужений об'єкт привласнення* в новому посткапіталістичному суспільстві потребує *заздалегідь трансформації-модифікації цінностей* – як традиційних, так і модерну, який вже став традицією. «По суті це означає *трансформацію-модифікацію людини*, обнуління старих цінностей і нав'язування таких, які можуть перетворити *людину в об'єкт привласнення*, «заточений», «обструганий» під це перетворення. Існуючі зараз цінності та ідентичності не просто не годяться в об'єкти посткапіталістичного БЕТ-фашистського устрою, але *протистоять йому, блокуючи сам процес перетворення неречового в об'єкт виробничих відносин*. Тому нинішня боротьба за цінності, норми та ідентичності Традиції та Модерну є не що інше як соціальна, класова боротьба, що формується, з приводу таких об'єктів, які *не є зовнішніми* по відношенню до людини, а представляють *саму людину як персоніфікатора волі, ідентичностей і соціальних зв'язків*» [2] (виділено мною – Г. З.).

Все це є засобами формування нового устрою, нового типу виробничих відносин, де *відчужується людина у її цінності*. «Це засоби підготовки до устрою, що перетворить людину у людянину, у соціальне м'ясо, яке господарі нової системи будуть «жарити» (Ю. Козлов) – піддати експлуатації і деривації, тобто позбавлення можливості задовольняти основні соціальні потреби».

Новий світовий порядок, який планується нинішньою світовою вертушкою і її країновою агентурою, «потребує *розлюднення людини*. Якщо капіталізм опредмечував, уречевлював людину, відчужуючи від продукту праці, то посткапіталізм, що планується господарями ексізму і фінансионалізму, *розлюднює людину як соціально, етнічно і культурно (ідентичність, стать) певну істоту, відчужує її від самої себе як соціальної і біологічної істоти...* Тому супротив у сфері культури, у духовній сфері створенню такого порядку є нова форма соціальної й біоантропологічної боротьби, у якій не може бути компромісу» [2]. У цьому плані слід знову заново усвідомити слова польського письменника Ст. Леца: «У людини немає вибору: вона повинна *лишатися людиною*», щоб мати *людяне*, а не техніко-кібернетичне *майбутнє*.

У цьому світлі проблема формування господарської еліти має першочергове значення, бо мова йде про актуальну необхідність реалізації імперативу виживання людини/людства. Глобальний проєкт «ДІВО – 21», який розроблений на нашій кафедрі, повинен стати *фундаментальною засадою усвідомлення і реалізації нової парадигми господарського розвитку у форматі людяності*. Він відкриває реальну можливість *протистояти процесу розлюднення, соціальної ексклюзії, суспільної деградації* [13].

Для *цілісного* національного відродження країни мова повинна йти не лише про підготовку лідерів для стратегічних галузей – створювачів нових стартапів,

тобто в кращому випадку *економічної еліти*, а саме про *еліту господарську*, яка б могла через свій *цілісний світогляд і глибинне людиномірне розуміння цілісної реальності* створювати *антикризову стратегію національного господарського розвитку для блага усіх українців*. *Національна господарська еліта* повинна вміти *послідовно через зміну поколінь* реалізовувати таку *цілісну господарську стратегію розвитку*, яка б змогла піднести країну до статусу *суб'єкта глобального світу*. *Український духовно-соціально-виробничий господарський сценарій* та життєдайні проєкти та зразки широкого соціального партнерства [11] мають не просто сягати кращого, а значно *випереджати* світовий рівень, служити *оптимістичним прикладом реалізації імперативу виживання* у сучасному турбулентному кризовому світі, стати *бажаним прикладом* для зростання добробуту всього населення Землі. *Людяні цінності, величні господарські цілі, духовний настрій на краще майбутнє* – запорука відродження нашої прекрасної України.

Необхідність розробки та реалізації *національної відроджувальної стратегії духовно-ноосферо-сталого господарського розвитку* витікає з *віри в український народ*, яка коріниться в *метафізичних засадах світорозуміння*. Народи, як і особистості, мають *своє моральнісне завдання, свою історичну місію*, яка закладена була у *моральнісному світопорядку*. *Український великий народ* має ще *сказати своє слово* у процесі служіння добру і господарському розвитку. Таке служіння повинно стати його *великою ідеєю*, що є проявом *ідеї моральнісного існування, ідеєю любові до своєї Батьківщини*. В цьому виражається *духовний сенс людських господарських трансформацій, духовний сенс самореалізації свободовідповідальної творчої особистості*. При цьому ми маємо необхідність зрозуміти і виходити з того, що *за поверхневими явищами грошово-речових відносин існує сфера істинного духовного буття*, сфера ідеального світу, де *панують Істина, Добро і Краса*, які запліднюють *кожний свідомий вчинок господарюючої особистості*.

Для розуміння цього повинні відбутися *радикальні зміни в освіті*. Якщо ще недавно потрібно було викладати те, що сприяло подальшому розвитку існуючої культури, котра опиралася на *матеріалістичну діалектику, логіку, науку, техніку, владу й насилля*, й певний інституціональний релігійний догматизм, то зміна свідомості задля виживання людського роду потребує нової культури, дослідження і усвідомлення того, чим є і чим оперує *свідомість*, тобто виявом того, що живе в *глибинах внутрішнього духовного світу* кожної особистості. Перехід світопізнання в формат *триалектики* дає змогу *осягати цілісність світу і цілісність людини-особистості*. Її *кожний свідомий вчинок* повинен визначатися *свободою-відповідальністю за вчинене*, а все це має починатися з *духовно-інтелектуального виховання і фундаментальної освіти*, формування *нового людяного світогляду*.

У такому аспекті, як писав В. В. Налімов, «*кожний університет* повинен мати *своє обличчя*, а *кожний його випускник* повинен стати *особистістю*, яка вміє думати і бути занепокоєною долею світу. Тоді й в середню школу зможуть прийти учителі, які здатні захопити учнів до навчання. Престиж викладача знову стане високим, як і раніше. Хочемо ми цього чи ні, але *майбутнє задає школа*. Це потрібно визнати, зрозуміти і осмислити» [3] (виділено мною – Г. З.).

На закінчення доцільно привести слова *видатного українського філософа Сергія Кримського* про те, що

«як свідчить історія, з катастроф люди ніколи не виходили ціною одних лише економічних заходів. Тут необхідно *піднесення духу, пробудження граничних антропологічних засад діяльності, творчий пафос великої культури*» [16, с. 36]. Необхідним стає вибір цінностей, бо саме він визначає суб'єктивні оцінки майбутнього. Цінності людяності в жорстких умовах виживання людства виходять на передній план розмислів. Саме людяність зараз стає тим фундаментальним чинником життєдіяльності людини, через який можна (необхідно!) примирити усі протиріччя заради майбутнього людства.

Список використаних джерел

1. Фурсов Андрей. Жизнь и смерть капитализма. «Академия Тринитаризма». Москва, Эл. № 77-6567, публ. 27262, 30.07.2021.
2. Фурсов Андрей. Сумеют ли ультраглобалисты навязать миру Новый Мировой Порядок? «Академия Тринитаризма». Москва, Эл. № 77-6567, публ. 27270, 05.08.2021.
3. Налимов Василий: Экзистенциальный вакуум и пути его преодоления: на пороге третьего тысячелетия. URL: <http://eroskosmos.org/existential-vacuum-and-ways-out/>.
4. Гроф С., Ласло Э., Рассел П. Революция сознания: Трансатлантический диалог. Москва: ООО «Издательство АСТ» и др., 2004. 248 с.
5. Дети как товар. Ольга Четверикова об образовании для избранных и цифровой клетке для остальных. URL: <https://narasputye.ru/archives/4749>.
6. Задорожный Г. В. Гуманизм или Человечность? Уномика о спасительном глобальном мировоззрении (методологические очерки). Харьков: ВННОО, 2020. 124 с.
7. Задорожный Г. В. ДНБИКС-конвергенция как возможность выживания человечества. Харьков: ВННОО, 2021. 115 с.
8. Задорожный Г. В., Дуна Н. Г., Задорожна О. Г. та ін. Особливості та перспективи Індустрії 4.0 в Україні. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1 (40). С. 159-179. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).159-179](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).159-179).
9. Задорожный Г. В., Задорожная О. Г. Как выживать человечеству? Уномика как судьбоносная интегральная наука о спасительном развертывании человечности личности. Германия: Издательство «LAMBERT Academic Publishing». 237 с.
10. Задорожный Г. В., Задорожная О. Г. Уномика. Прологомены судьбоносной интегральной науки о спасительном развертывании человечности. Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2019. 164 с.
11. Задорожный Г. В., Коврига О. В., Смоловик В. В. Социальное партнерство – реальный шлях до відкритого суспільства. Харьков: ХІБМ, 2000. 192 с.
12. Задорожный Г. В. Человечность как основание доверия и национального возрождения (избранное). Харьков: ВННОО, 2020. 426 с.
13. Задорожный Г. В. Человекомерность как основание научной парадигмы выживания человечества. Харьков: ВННОО, 2020. 126 с.
14. Капица С. Россию превращают в страну дураков. *Аргументы и факты*. 2009. 9 сентября. URL: www.aif.ru/society/article/29249.
15. Катасонов В. Кризис современного экономического образования как шанс на спасение человечества. URL: http://ruskline.ru/2011/12/12/08/krizis_sovremenogo_ek.
16. Крымский С. Экспликация философских смыслов. Москва: Идея-Пресс, 2006. 240 с.
17. Кутырёв В. А. От образования к о-программированию (или как достичь передового уровня деградации человека). *Философия хозяйства*. 2016. № 5. С. 174-184.
18. Четверикова Ольга. Враг зашел с тыла, перестройка образования и воспитания в России сквозь призму геополитики. Часть I. URL: www.russiapost.su.
19. Четверикова Ольга. Главная тайна Грефа. URL: <https://universe-tss.su/main/politika/russia/81841-olga-chetverikova-glavnaja-tajna-grefa.html>.
20. Четверикова Ольга. Идет тотальная перестройка человека, или Что кроется за сетью программ «Глобального образования». URL: <http://www.puccinfo.ru/archives/4615>.
21. Четверикова Ольга. Путь к цифровому слабому начинается со школы. URL: <https://www.business-gazeta.ru/article/443187>.
22. Четверикова Ольга. Цели Глобального образования будущего. 29.03.2016. URL: <http://russnov.ru/olga-chetverikova-celi-globalnogo-obrazovaniya-budushhego-29-03-2016/>.
23. Осипов Ю. М. Сама себе цифра. *Философия хозяйства*. 2019. № 2. С. 11-15.
24. Реалии Болонской системы в Европе. URL: http://mtlru.com/?page_id=1588.
25. Самые современные и престижные школы Англии полностью перешли на «советскую» систему образования. URL: <http://www.pravda-tv.ru/2018/11/13/390703/samye-sovremennye-i-prestizhnye-shkoly-anglii-polnostyu-pereshli-na-sovetskuyu-sistemu-obrazovaniya>.
26. Сведенборг Э. О Небесах, о Мире духов и об Аде. Мудрость Ангельская о Божественной Любви и Божественной Мудрости. Москва: Изд-во Эксмо; СПб.: Terra Fantastica, 2003.
27. Татур В. Ю. Геофашизм как идеал и высшая стадия империализма. «Академия Тринитаризма». Москва, Эл № 77-6567, публ.10801, 07.11.2003.

References

1. Fursov, Andrey. (2021). Zhizn' i smert' kapitalizma. «Akademiya Trinitarizma» [The life and death of capitalism. "Academy of Trinitarianism"]. Moscow, El. No. 77-6567, publ. 27262 [in Russian].
2. Fursov, Andrey. (2021). Sumeyut li ul'traglobalisty navyazat' miru Novyyu Mirovoy Poryadok? «Akademiya Trinitarizma» [Will ultra-globalists be able to impose a New World Order on the world? "Academy of Trinitarianism"]. Moscow, El. No. 77-6567, publ. 27270 [in Russian].
3. Nalimov, Vasilii: Ekzistentsial'nyy vakuum i puti yego preodoleniya: na poroge tret'yego tysyacheletiya [Existential vacuum and ways to overcome it: on the threshold of the third millennium]. Retrieved from <http://eroskosmos.org/existential-vacuum-and-ways-out/> [in Russian].
4. Grof, S., Laslo, E., Rassel, P. (2004). Revolyutsiya soznaniya: Transatlanticheskiy dialog [The Revolution of Consciousness: A Transatlantic Dialogue]. Moscow, AST Publishing House et al. 248 p. [in Russian].
5. Deti kak tovar. Ol'ga Chetverikova ob obrazovanii dlya izbrannykh i tsifrovoy kletke dlya ostal'nykh [Children as a commodity. Olga Chetverikova on education for the elite and digital cage for the rest]. Retrieved from <https://narasputye.ru/archives/4749> [in Russian].
6. Zadorozhny, G. V. (2020). Gumanizm ili Chelovechnost'? Unomika o spasitel'nom global'nom mirovozzrenii (metodologicheskiye ocherki) [Humanism or

Man-Eternity? Unomics about the saving global outlook (methodological essays). Kharkiv, VNNOO [in Russian].

7. Zadorozhny, G. V. (2021). DNBIKS-konvergentsiya kak vozmozhnost' vyzhivaniya chelovechestva [DNBIX-convergence as an opportunity for human survival]. Kharkiv, VNNOO [in Russian].

8. Zadorozhny, G. V., Duna, N. G., Zadorozhna, O. G. et al. (2021). Features and Prospects of Industry 4.0 in the Economy of Ukraine (Scientific Review). *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (40), pp. 159-179. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).159-179](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).159-179) [in Ukrainian].

9. Zadorozhny, G. V., Zadorozhnaya, O. G. Kak vyzhivat' chelovechestvu? Unomika kak sud'bonosnaya integral'naya nauka o spasitel'nom razvertyvanii chelovechnosti lichnosti [How to survive for humanity? Unomics as a fateful integral science about the salvific deployment of the humanity of the individual]. Germany. LAMBERT Academic Publishing. 237 p. [in Russian].

10. Zadorozhny, G. V., Zadorozhnaya, O. G. (2019). Unomika. Prolegomeny sud'bonosnoy integral'noy nauki o spasitel'nom razvertyvanii chelovechnosti [Unomika. Prolegomena of the fateful integral science of the salvific deployment of humanity]. Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University. 164 p. [in Russian].

11. Zadorozhny, G. V., Kovryha, O. V., Smolovyk, V. V. (2000). Sotsialne parterstvo – realnyi shliakh do vidkrytoho suspilstva [Social partnership is a real way to an open society]. Kharkiv, KhIBM. 192 p. [in Ukrainian].

12. Zadorozhny, G. V. (2020). Chelo-Vechnost' kak osnovaniye doveriya i natsional'nogo vozrozhdeniya (izbrannoye) [Chelo-Eternity as the basis of trust and national revival (selected)]. Kharkiv, VNNOO. 426 p. [in Russian].

13. Zadorozhny, G. V. (2020). Chelovekomernost' kak osnovaniye nauchnoy paradigmy vyzhivaniya chelovechestva [Human dimension as the basis of the scientific paradigm of human survival]. Kharkiv, VNNOO. 126 p. [in Russian].

14. Kapitsa, S. (2009). Rossiyu prevrashchayut v stranu durakov [Russia is being turned into a country of fools]. *Argumenty i fakty – Arguments and Facts*, 9 September. Retrieved from www.aif.ru/society/article/29249 [in Russian].

15. Katasonov, V. Krizis sovremennogo ekonomicheskogo obrazovaniya kak shans na spaseniye chelovechestva [The crisis of modern economic education as a chance to save mankind]. Retrieved from http://ruskline.ru/2011/12/12/08/krizis_sovremennogo_ek [in Russian].

16. Krymskiy, S. (2006). Eksplikatsiya filosofskikh smyslov [Explication of philosophical meanings. Moscow, Idea-Press. 240 p. [in Russian].

17. Kuturov, V. A. (2016). Ot obrazovaniya k o-programmirovaniyu (ili kak dostich' peredovogo urovnya degradatsii cheloveka) [From education to o-programming (or how to achieve an advanced level of human degradation)]. *Filosofiya khozyaystva – Philosophy of Economy*, 5, pp. 174-184 [in Russian].

18. Chetverikova, Olga. Vrag zashel s tylu, perestroyka obrazovaniya i vospitaniya v Rossii skvoz' prizmu geopolitiki [The enemy entered from the rear, the restructuring of education and upbringing in Russia through the prism of geopolitics]. Part I. Retrieved from www.russiapost.su [in Russian].

19. Chetverikova, Olga. Glavnaya tajna Grefa [Gref's main secret]. Retrieved from <https://universe-tss.su/main/politika/russia/81841-olga-chetverikova-glavnaya-tajna-grefa.html> [in Russian].

20. Chetverikova, Olga. Idet total'naya perestroyka cheloveka, ili Chto kroyetsya za set'yu programm «Global'nogo obrazovaniya» [There is a total restructuring of man, or What is hidden behind the network of programs "Global Education"]. Retrieved from <http://www.pycc инфo.pф/archives/4615> [in Russian].

21. Chetverikova, Olga. Put' k tsifrovomu slaboumiyu nachinayetsya so shkoly [The road to digital dementia starts at school]. Retrieved from <https://www.business-gazeta.ru/article/443187> [in Russian].

22. Chetverikova, Olga. (2016). Tseli Global'nogo obrazovaniya budushchego [Goals of the Global Education of the Future]. Retrieved from <http://rusnov.ru/olga-chetverikova-celi-globalnogo-obrazovaniya-budushhe-go-29-03-2016/> [in Russian].

23. Osipov, Yu. M. (2019). Sama sebe tsifra [It is a figure to itself]. *Filosofiya khozyaystva – Economy philosophy*, 2, pp. 11-15 [in Russian].

24. Realii Bolonskoy sistemy v Yevrope [The realities of the Bologna system in Europe]. Retrieved from http://mtlru.com/?page_id=1588 [in Russian].

25. Samyye sovremennyye i prestizhnyye shkoly Anglii polnost'yu pereshli na «sovetskuyu» sistemu obrazovaniya [The most modern and prestigious schools in England have completely switched to the "Soviet" education system]. Retrieved from <http://www.pravdatv.ru/2018/11/13/390703/samye-sovremennye-i-prestizhnye-shkoly-anglii-polnostyu-pereshli-na-sovetskuyu-sistemu-obrazovaniya> [in Russian].

26. Swedenborg, E. (2003). O Nebesakh, o Mire dukhov i ob Ade. Mudrost' Angel'skaya o Bozhestvennoy Lyubvi i Bozhestvennoy Mudrosti [About Heaven, about the World of Spirits and about Hell. Angelic Wisdom about Divine Love and Divine Wisdom]. Moscow, Eksmo Publishing House; SPb., Terra Fantastica [in Russian].

27. Tatur, V. Yu. (2003). Geofashizm kak ideal i vysshaya stadiya imperializma. «Akademiya Trinitarizma» [Geofascism as an ideal and the highest stage of imperialism. "Academy of Trinitarianism"]. Moscow, El. No. 77-6567, publ. 10801 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 20.09.2021

Формат цитування:

Задорожний Г. В. Глобальна освіта і національна господарська еліта: методологічні засади осмислення проблеми. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 2 (41). С. 223-230. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).223-230](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).223-230)

Zadorozhny, G. V. (2021). Global Education and the National Economic Elite: Methodological Foundations for Understanding the Problem. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (41), pp. 223-230. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).223-230](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).223-230)